

ਇਹ ਸ਼ਬਦ, Hymn, ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ, ਗਉੜੀਮਾਲਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਅੰਕ ੨੧੬ ਤੇ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰੀ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਨੁਖ, ਆਪਣੀ ਬਿਰਤੀ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜੋੜ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ, ਅਰਦਾਸ, ਜੋਦੜੀ ਤੋਂ ਛੁਟ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦਾਤ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹਥ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਦਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - 'ਦਾਤੇ ਦਾਤਿ ਰਖੀ ਹਥਿ ਅਪਣੈ ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਿਸੁ ਦੇਈ॥', ਅੰਕ ੬੦੪.

ਮਾਧਉ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮੁਖਿ ਕਹੀਐ ॥

ਹਮ ਤੇ ਕਛੂ ਨ ਹੋਵੈ ਸੁਆਮੀ ਜਿਉ ਰਾਖਹੁ ਤਿਉ ਰਹੀਐ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਅਰਥ : ਹੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪਤੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਓ ! ਸਾਡੇ ਤੇ ਇਹ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰ ਵਕਤ ਆਪਣੇ ਮੁਖ ਤੋਂ 'ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ', ਭਾਵ, ਵਾਹਗੁਰੂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਵਾਹਗੁਰੂ... ਦਾ ਜਾਪ ਜਪਦੇ ਰਹੀਏ।

ਵੈਸੇ 'ਮਾਧਉ' ਸ਼ਬਦ, ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ, ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ, ਲਫਜ਼ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਗੁਰ-ਜੋਤਿ, ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਰੂਪ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜ ਦੇ ਜੁਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਮਾਧਉ, ਹਰਿ, ਗੋਪਾਲ, ਰਾਮ, ਮੁਰਾਰੀ, ਦਮੋਦਰ, ਮੋਹਨ, ਨਾਰਾਇਣ, ਗੋਬਿੰਦ ਆਦਿ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ - *'ਸਿਖੀ ਅਤੇ ਸੰਗਤੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰਿਆ॥', ਅੰਕ ੯੬੮, 'ਆਪਿ ਨਰਾਇਣੁ ਕਲਾ ਧਾਰਿ ਜਗ ਮਹਿ ਪਰਵਰਿਯਉ॥', ਅੰਕ ੧੩੯੫, 'ਭਨਿ ਮਥੁਰਾ ਕਛੁ ਭੇਦੁ ਨਹੀ ਗੁਰੁ ਅਰਜੁਨੁ ਪਰਤਖੁ ਹਰਿ॥', ਅੰਕ ੧੪੦੯ ਅਤੇ 'ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮੁ ਨਿਰੰਕਾਰਿ ਆਕਾਰੁ ਬਣਾਇਆ॥', ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਵਾਰ ੧੬:੧੮. ਇਹ ਸਭ ਪਾਵਨ ਅਲਫ਼ਾਜ਼, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਰਥ : ਹੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ ! ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋਗੇ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਵਾਹਗੁਰੂ... ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਵਰਨਾ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤਿਆਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਰਖੋਗੇ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ।੧।ਰਹਾਉ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਬਚਨ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ, ਭਾਵ, ਸਿਮਰਨ ਲਾਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਵਰਨਾ ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀ ਆਪਣੇ ਕੀਤਿਆਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ - 'ਤੁਮ ਲਾਵਹੁ ਤਉ ਲਾਗਹ ਸੇਵ॥ ਹਮ ਤੇ ਕਛੂ ਨ ਹੋਵੈ ਦੇਵ॥', ਅੰਕ ੧੮੦. ਉਹ ਆਪ ਜਪਾਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਨ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸਦਾ ਗੁਣਗਾਨ, ਭਾਵ, ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ - 'ਆਪਿ ਜਪਾਏ ਜਪੇ ਸੋ ਨਾਉ॥ ਆਪਿ ਗਾਵਾਏ ਸੁ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਉ॥', ਅੰਕ ੨੭੦. ਨਾਮ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ, ਆਪਣੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ - 'ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੀ ਮਇਆ॥ ਆਪਹੁ ਕਛੂ ਨ ਕਿਨਹੁ ਲਇਆ॥', ਅੰਕ ੨੭੧. ਉਹੀ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਜਪਾਂਦਾ ਹੈ - 'ਸੋ

ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਜਪਾਏ॥', ਅੰਕ ੮੯੦. ਇਸ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਦਸੀ ਗਈ ਹੈ, 'ਹੇ ਗੋਪਾਲ, ਗੋਬਿੰਦ ਜੀਓ ! ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਜਪਵਾ ਲਓ ਜੀ' - 'ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੋਪਾਲ ਗੋਬਿੰਦੇ ਅਪਨਾ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵਹੁ॥', ਅੰਕ ੧੧੨੦.

**ਕਿਆ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਕਿ ਕਰਣੈਹਾਰਾ ਕਿਆ ਇਸੁ ਹਾਥਿ ਬਿਚਾਰੇ ॥
ਜਿਤੁ ਤੁਮ ਲਾਵਹੁ ਤਿਤ ਹੀ ਲਾਗਾ ਪੂਰਨ ਖਸਮ ਹਮਾਰੇ ॥੧॥**

ਅਰਥ : ਇਸ ਨਿਮਾਣੇ ਜੰਤ ਦੇ ਕੀ ਹਥ ਹੈ, ਇਹ ਕੀ ਕਰਣ ਜੋਗਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਮਨੁਖ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ, ਜੋ, ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕੇ।

ਸਭ ਕੰਮ ਉਹ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਮਨੁਖ ਤਾਂ ਕਿਥੋਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਭਗਤ ਸਦਾ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਜੈਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਤੇ ਸ਼ੋਭਦੇ ਹਨ - 'ਜਿਸ ਕਾ ਕਾਰਜੁ ਤਿਨ ਹੀ ਕੀਆ ਮਾਣਸੁ ਕਿਆ ਵੇਚਾਰਾ ਰਾਮ॥ ਭਗਤ ਸੋਹਨਿ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਵਹਿ ਸਦਾ ਕਰਹਿ ਜੈਕਾਰਾ ਰਾਮ॥', ਅੰਕ ੭੮੩.

ਅਰਥ : ਹੇ ਮਾਲਕ, ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ ! ਜਿਥੇ ਤੁਸੀਂ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਲਗੇ ਹਾਂ।੧।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰਾ, ਅਸਮਰੱਥ ਜੀਵ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀ ਆਪੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਂਦਾ ਹੈ - 'ਕਿਆ ਕੋ ਕਾਰ ਕਰੇ ਵੇਚਾਰਾ ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਇਦਾ॥', ਅੰਕ ੧੦੬੦.

ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਥੇ ਵੀ ਉਹ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਲਗਦੇ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਵ ਵਿਚਾਰਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ! - 'ਜਿਤੁ ਤੂ ਲਾਵਹਿ ਤਿਤੁ ਹਮ ਲਾਗਹ ਕਿਆ ਏਹਿ ਜੰਤ ਵਿਚਾਰੇ॥', ਅੰਕ ੭੫੦.

**ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਰਬ ਕੇ ਦਾਤੇ ਏਕ ਰੂਪ ਲਿਵ ਲਾਵਹੁ ॥
ਨਾਨਕ ਕੀ ਬੇਨੰਤੀ ਹਰਿ ਪਹਿ ਅਪੁਨਾ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵਹੁ ॥੨॥੭॥੧੬੫॥**

ਅਰਥ : ਹੇ ਸਭ ਨੂੰ ਦਾਤਾਂ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ ! ਸਾਡੇ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਉਸ ਰੂਪ ਦੇ ਸਿਮਰਣ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਲਿਵ ਲਗਾ ਦਿਓ, ਜਿਹੜਾ ਸਰੂਪ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡਾ ਹੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ, ਉਸਤਤਿ ਕਰਦੇ ਹਨ, 'ਤੇਰੀ ਆਪਣੀ ਤਾਂ ਇਕ ਮੂਰਤਿ ਹੈ ਪਰ ਤੇਰੇ ਰੂਪ ਅਨੇਕ ਹਨ, ਕਿਸ ਕਿਸ ਰੂਪ ਦੀ ਮੈਂ ਧੂਪ ਅਗਰਬਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕਰਾਂ' - 'ਤੇਰੀ ਮੂਰਤਿ ਏਕਾ ਬਹੁਤੁ ਰੂਪ॥ ਕਿਸੁ ਪੂਜ ਚੜਾਵਉ ਦੇਉ ਧੂਪ॥', ਅੰਕ ੧੧੬੮. ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਵਰਣਨ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੇ ਸੁੰਦਰ ਨੈਣ ਹਨ, ਸੋਹਣੇ ਦੰਦ, ਨੱਕ ਹਨ, ਲੰਮੇ ਕੇਸ ਹਨ, ਸੋਨੇ ਵਰਗੀ ਕਾਇਆ ਹੈ.. ਸੋਹਣੀ ਤੇਰੀ ਚਾਲ ਹੈ, ਸ਼ਹਿਦ ਵਰਗੀ ਮਿਠੀ ਬੋਲੀ ਹੈ.. - 'ਤੇਰੇ ਬੰਕੇ ਲੋਇਣ ਦੰਤ ਰੀਸਾਲਾ॥ ਸੋਹਣੇ ਨਕ ਜਿਨ ਲੰਮੜੇ ਵਾਲਾ॥ ਕੰਚਨ ਕਾਇਆ ਸੁਇਨੇ ਕੀ ਢਾਲਾ॥.. ਤੇਰੀ ਚਾਲ ਸੁਹਾਵੀ ਮਧੁਰਾੜੀ ਬਾਣੀ॥...', ਅੰਕ ੫੬੭. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਅਰਦਾਸ ਰੂਪ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, 'ਹੇ ਏਕ ਰੂਪ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀਓ ! ਸਾਨੂੰ 'ਹਰਿ ਹਰਿ', ਭਾਵ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ... ਦਾ ਜਾਪ ਜਪਵਾ ਦਿਉ ਅਸੀਂ ਇਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਭਗਤੀ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ' - 'ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਨੁ ਜਪਾਵਹੁ ਅਪਨਾ ਹਮ ਮਾਰੀ ਭਗਤਿ ਇਕਾਕੀ॥', ਅੰਕ ੬੬੮. ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਆਪਣਾ

